

eenen halben duym lanch / bym / blinckende / al ofste met Lijn bestreken / oft aen een geleefte waren.

¶ Een Norveegs Zeeboomken / is meer dan ses voeten hooch / platt / eenen halben voet breedt / twee duym breedden dick / met veel sijtacken / van welke de onderste wederom in ander tacken verdeelt / ende met veel knobelen besett zijn. Tgantich boomken is voos / saut / ende selfsaem van smaech / bedekt met een wittachtich vel.

¶ Een netvuis Zeeboomken / is in Latijn Planta marina retiformis, is hooch als een ruy / platt / van veel platte sijtacken / ende met twee of langa loopende dooz / een gregen oft gebuys / ende selfsaem / een net gelijckende / soo sterck / dat men de locht geheuden dooz / niet al Lijn / doorboort. Tgantich gebuys is meer dan anderhalven voet lanch / ruym half soo breedt / rootachtich / saut / met een dichachtich bracki stoff bedekt. Diergelijcke vintmen veel onder plat / aen de steenrofen van de Weste Indische Zee.

¶ Een soorte van Palma marina Theophrasti, van Clusius beschreyden / ende Fucus marinus elegantissimus geheeten / is een Dost Indische Zee hester / van de schijppers Corael genaemt / van verscheyden grootte / houtich / is bynae steenhardt / seer platt / ende black als eenen wasjer / is bynae vier dichachtige tacken verdeelt / met ontalliche sijtacken / soo dicht by een / datter niet meer ydelheids tuschen en is dan in een sif. Sij schijnt peersachtich gelveest te zijn / dan die verwe woyt verdurft met een witte saute slimachtichedot / die niet soo veel clepne gaetkens ghestichtelt is / datmen niet geen const en soude connen nae maerken. Soodaerich gewas vintmen oock in de ondiepten bij de eplanden van Maleetva.

Zee-heester van Oost Indien.



¶ Een deyn Zeeboomken als Corael, in Latijn A. meela marina Coraloides, is drij vorten hooch / getacht / aen't onderste kant den stam ses duym breedden / van stoffe / als drooghe / van de witterste knobelen / ende zijn van / ut. Dit gewas is

saut van smaech / ende gantsch bedekt met een bijnnae mente roode schoyffe / al ofste dooz / const / soo ghemaeckt waer.

¶ Gemeyn Corael verschilt van den boom Coral, ende is een hardt bijnnae steenachtich boomken oft hester / van verscheyden berwen. 1. Root Corael, in Latijn Corallium rubrum, is het ghemeynste / van welke de wortel van Mee ghelijck / ende is het Corallion van Dioscorides / welck in de Zee groeydt / daeret nimmermeer dooch en ligt / ende woort op verscheyden plaetsen gebonden: maer meest ontrent Sicilien / alwaer dat met groote moerte ende rofen seer diep in de Zee gesijcht wort / ende ober al gefonden / om daer Paternosters ende ander staepichert van te draepen. 2. Bleek- corael wort oock somtijts gebonden bij Capari / ende in de Zee. 3. Wit Corael heeft oock seer veel geronckelike cromme tacken / met holle knobelkens oft buskens / al ofste daer in gesneben waeren / sulcx als men inden visch Polyus siet. 4. Grof Wit Corael is somtijts soo dick als eenen arm / eenen voet hooch / met veel knobelen. 5. Swart Corael is seer effen ende ghelatt / eensdeels steenachtich / eensdeels hooznachtich. Lobel noemtet Corallium nigrum, ende Antipathes Diocoridis. 6. Coralline, in het 778 blad beschreyden / en is geen soorte van Corael / datse wat geliet / en is oock Wit / groot / ende Geel / met hooznachtige knobelkens / de Antipathes seer gelijck / groeyende niet alleen aen den oever van de Middellantsche Zee van Languedock ende Provence / maer oock van West Engeland en Roymandien. Van heur roode soorte noemt Lobel Corallina rubens Antipathis facie: ende twijffelt ofste de Quercus marina Myricae folio van Theophrastus is.

Root Corael.



珊瑚

Corael / niet alleen het Root / maer oock het Geel / Bleckgeel / Wit / Grof Wit / als oock de Witte / Roode ende Geele Coralline is bijnnae van eenderlepen aert / te weten roudt inden eersten / ende drooch inden tweeden graed: insonderheyt het Root / welck meest ghehuyscht wort / ende eygentlich verstaen woort alsimen van het Corael spreeket / ende is soo veel te beter hoe datter rooder is. Het Wit verdoelt meer dan het Root / ende is soo veel te beter hoe datter naerder bij den sneewitten comt: dan het Swart is het Root van crachten alderge-lyckst.

lijckst. Maer booz allen soo bevintmen in't Corael een tsaenterende cracht / nae het seggen van Dioscorides ende andere: want het vercoelt middelmatichlich: bedwingt het overbloedich wassen van't blees / en neemt de placken ende schellen van de oogen wech: het verbult nochtans de halle sweeringen met blees / ende gheueft de luteercken: met water ingenomen geneest de drooppel- pisse ende de geswoollen milte: verbyst de vallende steet / aenden halo gehangen / ende oock gedouchen: ende siet alle loopen / bloeden / bloet gangen / bloet spouten / maent- stonden / ende rootelichoen: Met Wijn oft Water (als daer rotsen zijn) gedouchen / doet slapen. Van't selve maecken de Alchymisten oock vyeemde bereydinghen / tincturen ende extractien: die sij in veel gebreken / inson- derheyt des herten / seer pyssen. Den ghemeynen man weet daer wonder mede te doer: van is daer in diektwils bedrogen: als oock zijn de gene die gelooven dat de hoes- sen dooz Corael van den Blstem souden beschermt worden. Ghebyant zijnde / droocht crachtiger: ende met Wijn ingenomen / geneest de pijn van de Blase ende jieren / banst een oft groebel comende. De Alchymis- ten trecken een tincture oft verwe wt het Corael / als ge- sept is / die niet onbedachtelich en behoort ghebyuvt te te worden. Nochtans soo hebben de soorten van Corael allegader veel crachten beneffens de vooberhaelde: dan de meeste is van buprens lichaems / om te droogen ende stoppen. Daerom doetmen poeder van Corael ambe slappe oogen die leep oft drachtich zijn: ende het gheueft oock de gene die altyt dunct datter Wliegen oft Muggen booz heur oogen zijn. Eenige bestigen dat selve poe- der om te doen niesen: ander dunctent tegen de pijn inde mage: ende om de quade droomen te beletten / ende de dampen van de rosten op te drooghen: Ander sietpen t'bloet met dat selve poeder: oft sij branden dat / als ghe- seryt is / ende stropen de aschen inde bloedende wonden. Veel gelooven dat holleken van Corael aen suorckens gregen / om den halo van de tonge hinderen ghehangen / hun stuppens ende ongerusticheyt verhoeden: ende dat- se soo gebuycht zijnde vloeyen vanden neus steyen / de leet vercoelt: daerenboven alle tooberij ende typhel- rij crachteloos maerken. Ander nemen t' sap van Saute- boomtzie: daer Corael poeder in gelogen sijt.

¶ Ag. Iry van Maleetva, is een Zee ghewas / half steen / half boom / edact als Wit Corael / heel e. nu / met veel gaetkens bes / anders haer en swaer als steen. Het dient daer ock hun Surcker ende Honich niege te berey- den: want sij stoot't clep / ende laten dat steden met het water van Corael / de dan woort als Honich oft Surcker. Maer het is niet elich booz die inde Zee baepen of haer witten / het seer dikwils seer.

¶ Elcians Corall / is seer oft meer heel vaste stoffe wite / en / el sijn tacken / alles niet veel clepne gaetkens / ende is soo het bloeyel van de Bloem- cool wat gelijck.

¶ Corael wjis Mosch, in steen gedruet, en gaet de beschrijvinge der er vden niet aert.

Corael / in getaellichs Campernoellie is bij de Campernoellie beschreyden.

¶ Spongie / is van sommige bij de Zecrupden gherekent: de / al su / die de volger de Spongie wt Clusius verha. Dese Vreemde Spongie, soo sij hier geschildert staet / is noch aen / hart / wel twaer / De Spongie self is als een bloem / oft als een / binne hol / boven witt / onder eng / te w / daer in den steen vast is / in binnenwaerts / daer in den / al ofste bladeren w / ren / eenige aen / als / hebende: anders

Een schoone Vreemde Spongie.



石芝

isse licht / sacht ende boos als de gemeyne Spongie. Sij is hem van Dabid Mostaert getoont geweest.

Doort soo heeft den selven Clusius de ghemeyne Spongie somtijts ghebonden aen den Zecrant van Montpellier / soo groot als eenen byeden hoet.

¶ Ander geslachten van Zoophyta zijn oock niet noodich om hier verhaelt te worden: naemlich die soor- ten van Zeeschwam en Fischbeen / en de geslachten van Alcyonium, die daghelijc aen den strand oft zee-oever van de Middellantsche Grietsche Zee / ende oock elders gewoopen woort: sulcx als is tegene dat de Grieken Ar- keilli noemen / anders niet weseude van een overbloedich wtwoyffel van de Grietsche Zee / ende inoffien de vijfde soorte van Alcyonium Diocoridis: van welck Al- cyonium eteliche soorten van Clusius vermaent zijn / van verscheyden ende seer wonderlich maechsel / te lang om al hier te verhalen / som de ghedaente van eenen Dertschoen / som van een handtschoen / som van eenich ander dinc hebende / allegader van woos bijnnae steen- achtige stoffe ghemaeckt. Van daerom en hoozen sij eygentlich bij de beschrijvinge der cruyden niet: ende als- soo wel fondemen de Steenachtige Zee Campernoellien, in Latijn Fungi marini saxei, met heur soorten / ende de Houtpalen in steen verandert, ende diergelijcke dingen hier mogen stellen / est oock de Boom schelpen oft Hout- schelpen van Lobel Concha anatifera genaemt: Want hoozwaer / al ist dat soutrige seggen dattet schelpen zijn / aen eenige houters / staken oft boomten wassende daer een soorte van Entvogels / Clackas oft Clackgees, en Boom- gansen ghemaeckt wt comt: nochtans / als Clusius be- toont / daer en heeft niemant oint enige vogels wt bus- danghe schelpen sien romen: maer de Clackgees van droewegen / Schoflant ende Engelant / zijn een soorte van water vogelen / die heur selven van Eperen verme- nichbuldigen / als ander Ganzen oft Cynden: ende daer- om en behooren sij gersins onder de boomgewassen ge- rekent te worden.

EYNDT.